МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Кафедра кримінального процесу і криміналістики

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри кримінального
процесу і криміналістики юридичного
факультету Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024 року)

Завідувач кафедри _____ проф. Бобечко Н.Р.

Силабус з навчальної дисципліни

«Дрес-код та інша правнича символіка»,

освітньо-професійна програма	«Право»
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
код та назва галузі знань	08 «Право»
код та назва спеціальності	081 «Право»
вид дисципліни шифр	вибіркова ВК 9.6

Львів - 2024

Назва дисципліни	**«Дрес-код та інша правнича символіка»**
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет Кафедра кримінального процесу і криміналістики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	081 – «Право»
Викладачі дисципліни	Калужна Оксана Михайлівна доцент кафедри кримінального процесу і криміналістики;
Контактна інформація викладачів	oksana.kaluzhna@lnu.edu.ua https://law.lnu.edu.ua/employee/kaluzhna-oksana-myhajlivna Місце знаходження: юридичний факультет, кафедра кримінального процесу і криміналістики, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-509, тел. (032) 239-47-40
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (а також за розкладом консультацій кафедри).
Сторінка курсу	https://law.lnu.edu.ua/course/dress-code
Інформація про дисципліну	Дисципліна ««Дрес-код юриста та інша символіка професії» є вибірковою дисципліною з спеціальності 081 «Право» для освітньої програми «Право», яка викладається в ___-му семестрі в обсязі ___ кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Людство тисячоліттями використовувало мова символів для комунікації. Різноманітні сфери життя, професії мають свою символіку та атрибути - військові знаки й символи; елементи гербів як окремих людей, сімей, родів; національні чи етнічні символи (державний герб і прапор); релігійна символіка; університетська та академічно-наукова символіка; політична і партійна; символіка спортивних команд, клубів і вболівальників; символіка фізичних та юридичних осіб (логотипи, брендування в цілях впізнаваності і маркетингу); соціальних станів (монархо-аристократичних церемоній); професій та професійних організацій (дипломатичного корпусу, судових юристів, лікарів, поліцейських тощо). Форма одягу юристів є важливою у чуттєвому сприйнятті інших людей та колег по професії. Форма одягу юристів є елементом символіки юридичної професії. Форма одягу судових юристів є й елементом їх етики, професійної і соціальної компетентності, розуміння ними сутності професії в суспільстві, рівня їх «судової гідності», а її недотримання може бути підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності. Та чи інша форма одягу судових юристів – мілітарна, мантія або звичайний діловий костюм – є матеріально уречевленим артефактом притаманної культури, візитівкою світогляду, символізує ті чи інші ідеї та ціннісні орієнтації, тип правової системи, світогляд, культурологію

	(демократії чи авторитаризму). Мілітарна форма, мантія чи діловий костюм – мають протилежне смислове навантаження. Сьогодні розуміння правниками усталених світових традицій і практик щодо дрес-коду юридичних професій є важливим складником правової культури, запорукою розвитку українського суспільства і держави в дусі цінностей розвинених демократій, впровадження повною мірою принципів правосуддя (змагальності, рівності сторін, вільної оцінки доказів, безсторонності) задля кращого утвердження верховенства права.
Мета та цілі дисципліни	***Мета спецкурсу*:** розвиток уявлень про традиції та європейські і світові практики щодо форми одягу судових та інших юристів. Після завершення курсу від студентів очікується розуміння символіки і ролі мантії судді, а також прокурора та захисника під час здійснення правосуддя; значення мантій для реалізації засад здійснення правосуддя – змагальності, рівності сторін, вільної оцінки доказів та інших. Студенти отримають уявлення про традиції форми одягу судових юристів під час здійснення правосуддя, а також під час їхньої позасудової (процесуальної, адміністративної, трудової та іншої) діяльності у Європі та Світі; перед ними відкриється значення форми одягу юриста для діагностування (визначення, розпізнавання) правової культури даного суспільства, режиму та/чи форми державної влади у відповідній державі. Обізнаність про форму одягу юристів, демократичні стандарти її впровадження професійними спільнотами є важливою на сучасному історичному етапі України, коли з завидною регулярністю різними ініціативними та лобістськими групами вносяться популістські або й шкідливі законопроекти про впровадження мантій для адвокатів чи відновлення мілітарної форми одягу прокурорам. Кінцевою метою спецкурсу є формування високої культури правника в частині матеріальної атрибутики (символіки), її зв'язку з етикою і соціальною місією професій судді, прокурора, адвоката в суспільстві.
Література для вивчення дисципліни	1. *Oksana Kaluzhna* The Struggle for Class Ranks and Prosecutor's Dress during Ukrainian Independence: Historical, Legal, and Cultural Perspectives. № 3 (11) 2021 Access to Justice in Eastern Europe P. 52-81. URL: http://ajee-journal.com/the-struggle-for-class-ranks-and-prosecutor-s-dress-during-ukrainian-independence-historical-legal-and-cultural-perspectives 2. Бурлай, Є. В. "Право в естетичному вимірі (до постановки питання)." (2004). http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9674/24-Burlay.pdf?sequence=1 3. Вовк, В. М. "Суд і судочинство через призму теорії ментальності." *Аналітично-порівняльне правознавство* 2 (2023): 421-425. http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/282303 4. Калужна О.М. Класні чини та форма одягу прокурорів – складник модернізації прокуратури чи історичний артефакт? // Актуальні проблеми судового права: Матеріали міжнародної конференції (Харків, 23 квітня 2021 р.) / редкол.: Л.М.Москвич та ін. – Харків : Право, 2021. С. 415-418. 5. Калужна О. Глава 17. Гармонізація судоустрою, прокуратури, адвокатури та судочинства України з європейськими стандартами. *Доступ до правосуддя в умовах сталого розвитку: до 30-річчя незалежності України: Колективна монографія. З*а заг. ред. Юрія Притики та Ірини Ізарової. – Київ : ВД «Дакор», 2021. С. 402-446. https://www.researchgate.net/profile/Iryna-Izarova-2/publication/356603053_Dostup_do_pravosudda_v_umovah_stalogo_rozvitku_do_30-ricca_nezaleznosti_Ukraini_Kolektivna_monografia_za_zag_red_Uria_Pritiki_ta_Irini_Izarovoi/links/61a472146b9a6f09670dcb13/Dostup-do-pravosudda-

	v-umovah-stalogo-rozvitku-do-30-ricca-nezaleznosti-Ukraini-Kolektivna-monografia-za-zag-red-Uria-Pritiki-ta-Irini-Izarovoi.pdf 6. Кравчук О. О. Остащук І.Б. Судова символіка І. Б. Одеса. Гельветика. 2022. 528 с. 7. Roben für Juristen. Talare für die Österreichische Justiz. URL: https://www.gewandmeisterei.de/shop/Talar-Talare-Richtertalar-Richtertalare-Anwaltstalar-Anwaltstalare/ 8. Taláre – prokurátorské, advokátske, sudcovské sa objednávajú na mieru a sú jedinečné pre každého zákazníka. VZHĽAD PROKURÁTORSKÉHO TALÁRA. URL: https://www.niltex.sk/talare-pre-prokuratorov/ 9. Писаренко, Д. М. "Історія суддівської мантії, а також якою має бути мантія суддів України (або судова мантія, як символ судової влади)." (2015). https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/17505/1/%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%86%D0%AF%20%D0%A1%D0%A3%D0%94%D0%94%D0%86%D0%92%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%9E%D0%87%20%D0%9C%D0%90%D0%9D%D0%A2%D0%86%D0%87,%20%D0%90%20%D0%A2%D0%90%D0%9A%D0%9E%D0%96%20%D0%AF%D0%9A%D0%9E%D0%AE%20%D0%9C%D0%90%D0%84%20%D0%91%D0%A3%D0%A2%D0%98.pdf 10. Остащук І., Кравчук О. Нагрудний знак судді – елемент судової символіки. Слово Національної школи суддів України. № 3 (36) 2021. С. 27-40. https://www.researchgate.net/profile/Ivan-Ostashchuk/publication/357959955_Medallion_of_Judge_of_Ukraine_Element_of_Judicial_Symbolism/links/637d47011766b34c5447dc5a/Medallion-of-Judge-of-Ukraine-Element-of-Judicial-Symbolism.pdf#page=27 11. Остащук І., Кравчук О. Образ судді в правовій культурі." *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії.* 46 (2023): 74-85. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/44906/1/I_Ostashchuk_O_Kravchuk_VLU_46_2023.pdf
Обсяг курсу	Загальний обсяг: ___ годин. Аудиторних занять: ___ год., з них ___ год. лекцій та __ год. лабораторних робіт. Самостійної роботи: ___ год.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких компетентностей: ***знати:*** • символіку і значення мантії судді; • символіку і значення мантій прокурора, адвоката під час судового розгляду; • підходи у європейських державах щодо форми одягу судових та інших юристів; • символіку мілітаризованої форми судді чи прокурора, її культурологічне значення для діагностування режиму і форми організації державної влади; • способи (інструменти) відзначення рівня професійної компетентності, стажу, професійного росту судді та прокурора у європейській правовій культурі; ***вміти:*** • аналізувати законопроєкти що стосуються форми одягу судових юристів; • аналізувати естетику судової символіки на її відповідність засадам судочинства, принципам права, іншим символам юридичної та інших сфер життя;

	• дбати про підбір власного ділового вбрання для здійснення професійної діяльності, іміджу, бренду; • дбати про національний інтерес руху України до європейських традицій і цінностей, що відображаються в атрибутах матеріальної культури правничої професії. **Курс забезпечує набуття таких компетентностей: КІ, КЗ 1, КЗ 4, КЗ 5, КФ 1, КФ 3, КФ 4, КФ 6, КФ 7, КФ 8, КФ 9, КФ 10; та програмних результатів навчання: ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 32,ПРН 34, ПРН 50, ПРН 54.**	
Ключові слова	Мантія;	
Формат курсу	Очний Проведення лекцій, лабораторних робіт і консультацій.	
Теми	Тема 1. **Мантія – символ судової гідності.** Історія і символіка мантії як ознаки приналежності до певних професій (станів). Сучасне розуміння мантії як символу «судової гідності». Компетентнісна й етична складова судової мантії. Мета і значення мантії для суддів та інших судових юристів. Культурологія мантії. Тема 2. **Мантія – форма одягу судових юристів та інших юридичних професій.** Функція (роль мантії) для судових юристів. Значення мантії професійних учасників судового провадження для реалізації принципів процесу. Види судових проваджень, для яких мантія є обов'язковою. Позасудові урочистості, для яких характерна традиція мантій правників. Форма одягу військових суддів та прокурорів у європейській традиції. Інші правничі професії, для яких характерні мантії у сучасних державах Європи. Сучасні антагоністичні тенденції в Європі щодо відмови від мантій або їх впровадження: причини, позиції професійних асоціацій. Тема 3. **Естетика мантії та інших символів** Крій та елементи сучасних мантій. Оздоблення мантії та їх символіка. Єдиний статус суддів в Україні і його відображення у мантії українських суддів. Нагрудний знак судді як елемент судової символіки. Нагрудні значки інших судових юристів. Тема 4. **Незалежність суддів та прокурорів як фундаментальна соціальна цінність та її відображення у символіці.** Незалежність судді як фундаментальний елемент права на справедливий суд. Стандарти незалежності судді у міжнародно-правових документах.	год

	Незалежність прокурора у міжнародно-правових документах. Незалежність прокурора як базова цінність для принципів організації і діяльності прокуратури. Кваліфікаційні класи, ранги, чини та інші ранкінги суддів і прокурорів – рудимент радянської (авторитарної) держави, що суперечить незалежності судді і прокурора. Сучасні інструменти в європейській традиції суддівської та прокурорської професій для відзначення рівня компетентності, професійного росту, цінності судді та прокурора. Професійна етика, усвідомлення місії суддівської і прокурорської посади і презентація (самопрезентація) судді та прокурора. Тема 5. **Мілітаризована суддівська та/чи прокурорська форма – символ авторитарної держави.** Історія прокурорської форми та класних чинів прокурорів в СРСР та у період незалежності України. Мілітаризована прокурорська форма у світовій культурі дрес-коду прокурора. Позицій Венеційської комісії на класні чини і мілітаризовану форму одягу прокурорів за період реформування прокуратури України. Законопроекти про відновлення класних чинів і прокурорської форми. Тема 6. **Діловий костюм судового юриста.** Діловий костюм як форма одягу судді під час здійснення правосуддя. Діловий костюм у світовій культурі дрес-коду судових юристів. Вимоги до ділового вбрання судового юриста (прокурорів, адвокатів). Практика притягнення до дисциплінарної відповідальності за недотримання форми одягу прокурорів та адвокатів в Україні та державах Європи. Тема 7. **Матеріальні та організаційні питання забезпечення та використання мантій судовими юристами**. Забезпечення мантіями суддів та прокурорів за рахунок державного бюджету держави. Гардероб (кімнати) для прокурорів та адвокатів у судах для зберігання мантій. Переваги будинків (палаців) правосуддя як сучасного ергономічного рішення послуг правосуддя. Роль асоціацій адвокатів та прокурорів у впровадженні та /чи підтриманні мантії як форми судового одягу адвокатів та прокурорів. Виробники, вартість мантій та інших атрибутів судового одягу правників. Законодавчі ініціативи в Україні про впровадження мантій для адвокатів та/ чи прокурорів та їх відповідність	

	європейським стандартам впровадження мантії для професійних учасників судового процесу. Перспектива та правильний порядок можливого введення мантій для прокурорів та адвокатів в Україні.	
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру	
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Серед методів навчання, зокрема, застосовуються: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація (презентація), спостереження, практичне заняття, індивідуальні завдання, дослідні проекти, модульний контроль Під час практичних занять забезпечується постановка питань на тлі змодельованих кейсів, пов'язаних з використанням спеціальних знань, їх обговорення з метою пошуку оптимальних шляхів вирішення практичної ситуації. На практичних заняттях викладач виконує роль модератора дискусії, визначає її напрями, забезпечує необхідну динаміку та загострює увагу на проблемних аспектах. Після завершення обговорення проблеми викладач підсумовує найважливіші моменти, аналізує сильні та слабкі сторони висловлених аргументів. Індивідуальні завдання студенти вирішують письмово, надсилаючи їх викладачеві на електронну пошту. Індивідуальні завдання мають пошуково-аналітичний характер – полягають у науковому, законодавчому обґрунтуванні неоднозначних ситуацій у судовій практиці щодо цифрових доказів, проведення судової комп'ютерно-технічної експертизи. Вирішення індивідуальних запитань потребує не механістичного пошуку у літературі, компіляції з різних джерел, а завжди власного аналізу й вміння обґрунтувати свою позицію. Іноді на поставлені індивідуальні завдання немає строго єдино правильної відповіді, а відповідь буде варіативною залежно від додаткових деталей складових (змінних) кейсу (ситуації). Оцінюється ж глибина і всебічність мислення, аналізу, горизонт і масштаб бачення студентом проблеми.	
Необхідне обладнання	Магістри використовують технічні засоби та програмне забезпечення під час підготовки до практичних занять з метою пошуку необхідної спеціальної літератури, нормативно-правових актів, судової практики, а також під час виконання індивідуальних завдань	
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні заняття, індивідуальні завдання: 50% семестрової оцінки; • модуль: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50 балів. Підсумкова максимальна кількість балів – 100 балів. **Оцінювання поточної успішності:** *Поточна успішність* (оцінюється за 50-бальною шкалою): Відмінно (50) Добре (40; 45) Задовільно (26; 31) Незадовільно (0) *Критерії оцінювання при проведені іспиту:* **90-100 балів** (відмінно)	

81-89 балів (добре)
71-80 балів (добре)
61-70 балів (достатньо)
51-60 балів (задовільно)
0-51 балів (незадовільно)

50 балів - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової, слідчої практики та спеціальної літератури; проявив уміння застосувати набуті знання до конкретних ситуацій та здібності аналізу джерел.

45 балів - достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи у цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань. Студент здатен виокремлювати суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно - наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

40 балів - за повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав основне як для відповідної ситуації літературу, нормативно-правовий акт та слідчу, судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших деталізованих джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

31 бал - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

26 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових вирішень, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи у цьому розрізі окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину письмових (в тому числі /тестових) завдань. Студент має труднощі з виокремлення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

0 балів - не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та вирішення домашніх завдань, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних моделювань, допускаючи тут суттєві неточності. Безсистемне розмежування випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Модуль: Модуль здійснюється в тестовій формі з використанням програми Мудл - **https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=5187.**

Модульне завдання для кожного студента включає 20 тестових запитань, з яких 10 першого рівня складності по 2 бали за правильну відповідь, і 10 – другого рівня по 3 (до 3-х) балів за правильну відповідь. У тестах першого рівня складності 4-5 варіантів відповідей, серед яких лише одна правильна. У тестах 2-го рівня складності є від 2 до 4 правильних

	відповідей серед понад 6 варіантів відповідей. Студенту потрібно обрали лише правильні відповіді. Студент має право перездати модуль за правилами перездачі. На модуль виносяться лише питання, які розглядались на лекціях, практичних заняттях, відображені в презентаціях, текстах лекцій, наданих студентам викладачем. **Академічна доброчесність**: Очікується, що кожен студент повинен самостійно готуватися до практичних занять та вирішувати індивідуальні завдання, обдумувати та викладати власну аргументацію своєї правової позиції. Дві чи більше одинакові роботи студентів не перевіряються з виставлення кожному зі студентів 0 балів. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману; у разі незарахування роботи студент в узгоджені з викладачем строки повинен повторно виконати письмову роботу та подати її викладачу для оцінювання. **Відвідування занять** є добровільним для лекційної форми і обов'язковим для лабораторних. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку студент повинен відпрацювати до дня виставлення заліку(іспиту). Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих самих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому студент був відсутній. **Література.** Уся література у вільному доступі в мережі Інтернет із наданням студентам лінків, на її розміщення. Лекції та презентації надаються студентам викладачем виключно в освітніх межах без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань, бали одержані за модуль. Враховуються активність студента під час лабораторного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття з метою не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Критеріями оцінювання роботи студента на лабораторних заняттях є аргументованість наукової, правової позиції та її відповідність чинному законодавству; уміння лаконічно, переконливо та логічно висловити свою думку; здатність до аргументованого аналізу наукових і правових позицій у літературі, думок, висловлених іншими студентами; уміння підсумувати усі висловлені щодо певної проблеми аргументи і віднайти їхні сильні та слабкі сторони. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.**
Питання на модуль.	Будуть опубліковані разом з датою модулю деканатом факультету
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.